

Ecologisch veldonderzoek vleermuizen

Markt 24, Wijk bij Duurstede

In opdracht van: Gemeente Wijk bij Duurstede

8 november 2019

Colofon

© 2019 Laneco | Gemeente Wijk bij Duurstede

Tekst en samenstelling: R. Eversteijn

Tweede lezer: ir. D. van Pijkeren

Projectnummer: 24.19.01

In opdracht van: Gemeente Wijk bij Duurstede

Wijze van citeren: R. Eversteijn, 2019. Ecologisch veldonderzoek vleermuizen Markt 24, Wijk bij Duurstede, Laneco, Ede.

Laneco is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging.

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd, gewijzigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, internet, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Laneco. Noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander doel dan waarvoor het is vervaardigd. Laneco is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Laneco. De opdrachtgever vrijwaart Laneco voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

INHOUD

1	INLEIDING	4
1.1	AANLEIDING	4
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN.....	4
2	SOORTENBESCHERMING.....	6
3	SOORTBESCHRIJVING	9
3.1	VLEERMUIZEN	9
3.2	VOGELS MET EEN JAARROND BESCHERMDE NESTPLAATS	9
4	ONDERZOEKSVRAAG EN METHODE	11
4.1	ONDERZOEKSVRAAG.....	11
4.2	ONDERZOEKSMETHODIEK.....	11
4.3	ONDERZOEKSRONDES	13
5	ONDERZOEKSRISICO'S	14
5.1	VLEERMUIZEN	14
5.2	GIERZWALUWEN	16
5.3	HUISMUS	16
5.4	OVERIGE WAARNEMINGEN	16
6	CONCLUSIE EN CONSEQUENTIES.....	17
6.1	CONCLUSIE.....	17
6.2	CONSEQUENTIES	18
BIJLAGE 1	LITERATUURLIJST	20
BIJLAGE 2	WAARNEMINGEN OP KAART.....	21

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Aan de Markt 24 te Wijk bij Duurstede is men voornemens om het oude stadhuis te renoveren en een deel aan de achterzijde van het pand aan te bouwen. Tevens is men voornemens om de Grote kerk achter het oude stadhuis aan te lichten. Tijdens een eerder uitgevoerde quick scan flora en fauna (Eversteijn, 2019) is geconstateerd dat de bebouwing binnen het plangebied mogelijk een functie heeft als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen, huismus en gierzwaluw. Laneco is gevraagd om nader onderzoek te verrichten naar het gebruik van het plangebied door deze soort(groep)en.

Globale begrenzing (rode lijn) van het plangebied Markt 24, Wijk bij Duurstede met ten oosten de Grote kerk (luchtfoto: Google maps,).

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN

Het plangebied, aan de Markt 24 te Wijk bij Duurstede (Provincie Utrecht) ligt in het zuidoostelijke deel van de plaats Wijk bij Duurstede. Het plangebied ligt temidden van de bebouwing van het winkelcentrum van Wijk bij Duurstede en wordt grofweg omsloten door in het noorden de Klooster-Leuterstraat, in het zuiden de Peperstraat en in het oosten door de Grote kerk van Wijk bij Duurstede. De voorkant van het pand is aan de westzijde, gelegen aan de Markt. Het plangebied zelf bestaat uit het oude stadhuis van

Wijk bij Duurstede, een rechthoekig 17e-eeuws pand welke uit natuursteen is opgetrokken met deels een dakpannen dak en deels een leidendak. Het pand is drie verdiepingen hoog met daarboven het dak met de zolderetage van het pand. Boven op het dak staan twee uit steen opgetrokken schoorstenen met in het midden een torentje waarin zich het carillon bevindt. Aan de voorzijde van het pand bieden twee stenen trappen via het bordes toegang tot de hoofdingang, die op de eerste etage van het pand is. Onderaan de opbouw van deze trap zit de ingang die toegang biedt naar de begane grond van het pand. De noordzijde van het pand is geschakeld aan de aangrenzende bebouwing van de Markt. De overig zijden van het pand zijn vrijstaand en enkel met een houten loopbrug op de eerste etage aan de achterliggende kerk verbonden. Het pand staat in een volledige bestrachte omgeving in het winkelcentrum van Wijk bij Duurstede. Men is voornemens om de binnenzijde van het pand te renoveren en aan de achterzijde een deel aan te bouwen. Ook zal er voor de toegankelijkheid van het pand een lift aan de achterzijde aan de buitenkant van het oude stadhuis worden gebouwd. Hiervoor zal een deel van het dak open moeten worden gemaakt.

Het tweede deel van dit onderzoek betreft de naastgelegen kerk. Men is voornemens om de toren van de kerk vanaf de Marktzijde aan te lichten.

2 SOORTENBESCHERMING

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Wet natuurbescherming bepalend. De Wet natuurbescherming is gericht op het duurzaam in stand houden van natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna in hun natuurlijke leefomgeving. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is, afhankelijk van het beschermingsregime, als volgt in de Wet Natuurbescherming opgenomen:

Vogelrichtlijn

- Artikel 3.1 lid 1: Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.
- Artikel 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Artikel 3.1 lid 3: Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.
- Artikel 3.1 lid 4 en 5: Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijn, Bern bijlage II, Bonn bijlage I

- Artikel 3.5 lid 1: Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- Artikel 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.
- Artikel 3.5 lid 3: Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- Artikel 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.
- Artikel 3.5 lid 5: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Nationaal beschermde soorten

- Artikel 3.10 lid 1a: Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
- Artikel 3.10 lid 1b: Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
- Artikel 3.10 lid 1c: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Procedurele gevolgen

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- *Soorten van de Vogelrichtlijn:*
Dit betreffen alle vogelsoorten die in Nederland als broedvogel, standvogel, wintergast of doortrekker aanwezig kunnen zijn, met uitzondering van exoten en verwilderde soorten, zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.
- *Soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn:*
Dit zijn alle soorten van onderdeel A van bijlage IV van de Habitatrichtlijn inclusief bijlage II van het verdrag van Bern en bijlage I van het Verdrag van Bonn, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd.
- *Nationaal beschermde soorten:*
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage A van de Wet natuurbescherming. Het gaat hier om de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland.

Als een ruimtelijke ingreep direct of indirect leidt tot het aantasten van verblijf- en/of rustplaatsen van de aangewezen, niet vrijgestelde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Wet Natuurbescherming. Afhankelijk van de ingreep en de soort kan dan een ontheffing noodzakelijk zijn. Ontheffingen worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingreep vanwege een in de wet genoemd belang dient plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Vaak worden hierbij mitigerende en compenserende maatregelen gevraagd.

Wettelijke belangen

Om een ontheffing te krijgen voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet worden voldaan aan een van de volgende belangen:

- Ter bescherming van de wilde flora en fauna en instandhouding van natuurlijke habitats.
- Wanneer de volksgezondheid en/of de openbare veiligheid in het geding is.
- Andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Om een ontheffing te krijgen voor soorten van de Vogelrichtlijn moet worden voldaan aan een van de volgende belangen:

- Wanneer de volksgezondheid en/of de openbare veiligheid in het geding is.
- Wanneer de veiligheid van het luchtverkeer in het geding is.
- Ter bescherming van flora en fauna.

Voor nationaal beschermde soorten:

- Er is sprake van een bij de wet genoemd belang.

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming schrijft voor dat we nadelige gevolgen voor inheemse planten en dieren moeten voorkomen - of ze nu beschermd zijn of niet - en zorgvuldig met onze omgeving om moeten gaan. Deze zorgplicht geldt voor iedereen.

3 SOORTBESCHRIJVING

3.1 VLEERMUIZEN

Vleermuizen zijn vliegende zoogdieren die aan de hand van echolocatie hun positie bepalen. Deze nachtdieren verblijven overdag in besloten ruimtes. Vleermuizen worden globaal onderverdeeld in gebouwbewonende soorten en boombewonende soorten. Er zijn echter ook soorten die van beide elementen gebruik maken. Ook is er onderscheid te maken in de zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen en dergelijke) of bomen (in holten of achter de bast). Een groot aantal soorten overwintert in bunkers, grotten en kelders. Dit geldt ook voor sommige soorten die 's zomers in boomholten verblijven. Alle vleermuizen zijn opgenomen in de Habitatrichtlijn en daarom strikt beschermd in de Wet natuurbescherming.

Vanaf begin april komen vleermuizen tevoorschijn uit hun winterverblijven, afhankelijk van het weer de ene soort wat later dan de andere. Van half mei tot half juli vormen de vleermuizen kraamkolonies waarin de jongen worden geboren en grootgebracht. De mannetjes verblijven dan apart in kleinere groepen. Vanaf half augustus tot september, in het paarseizoen, vallen de kraamkolonies uiteen en trekken sommige soorten vleermuizen uit hun voortplantingsgebied weg, terwijl andere soorten nooit ver vliegen tussen zomer en winter verblijf. In deze periode paren de meeste vleermuissoorten. Vanaf oktober gaan de verschillende soorten in winterslaap, waarbij de ene soort zich eerder terugtrekt in zijn winterverblijf dan de andere (Helmer, 1988).

Omdat de soorten vaak jarenlang gebruik maken van vaste aanvliegroutes tussen verblijfplaats en foerageergebied, kan het behoud van lijnelementen cruciaal zijn voor de instandhouding van het leefgebied.

Alle vleermuissoorten, hun verblijfplaatsen en belangrijke onderdelen van het leefgebied zijn strikt beschermd in de Wet natuurbescherming (artikel 3.5 en 3.6 van deze wet en bijlage IV van de Habitatrichtlijn).

3.2 VOGELS MET EEN JAARROND BESCHERMDE NESTPLAATS

Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten en nestlocaties (verblijfplaatsen) het gehele jaar door beschermd. Deze jaarrond beschermde vogelsoorten zijn onderverdeeld in vier categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden (voorbeeld: huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, (voorbeeld: kerkuil).

4. Vogels die jaar op jaar gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks een nest bouwen (voorbeeld: ransuil).

De vogels uit deze categorieën zijn meestal zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar. Door de leefwijze van deze soorten is het niet mogelijk om bij directe verstering van de nesten te voldoen aan de bepalingen uit de Wet natuurbescherming. Deze gewijzigde lijst van jaarrond beschermde vogels is in september 2009 door het ministerie van LNV gepubliceerd.

Alle vogels zijn strikt beschermd in de Wet natuurbescherming (Artikel 3.1/3.2 Wet natuurbescherming en Vogelrichtlijn).

Gierzwaluw

De gierzwaluw is een soort die alleen in de zomer in Nederland aanwezig is. De gierzwaluw is erg kritisch ten aanzien van zijn nestlocatie. Alleen tijdens de broedperiode is de gierzwaluw (mannetje en vrouwtje afwisselend) op het nest te vinden. De rest van het jaar vliegt de vogel en rust op thermiek. Het nestmateriaal bestaat uit strootjes en veren die in de lucht worden verzameld. De gierzwaluw is een erg honkvaste soort die elk jaar naar dezelfde nestlocatie terugkeert. De soort broedt graag in kolonies. De gierzwaluw is jaarrond beschermd.

Huismus

De huismus is een standsoort in Nederland. De populatie van deze soort is in de laatste tientallen jaren gehalveerd door een afname van geschikt leefgebied en broedplaatsen. De huismus leeft in en nabij menselijke bebouwing, zowel in als buiten de bebouwde kom. Het dier bouwt zijn nest in of tegen bebouwing (in een dichte klimop bijvoorbeeld). Er moet altijd voldoende voedsel en schuilgelegenheid (dichte bosschages) nabij de nestplaats aanwezig zijn.

4 ONDERZOEKSVRAAG EN METHODE

4.1 ONDERZOEKSVRAAG

Het doel van dit onderzoek is om na te gaan of de voorgenomen ingrepen gevolgen hebben voor beschermde soorten vleermuizen, huismus en gierzwaluw. Als de effecten op deze beschermde soort(en) zodanig zijn dat belangrijke onderdelen van het leefgebied of verblijfplaatsen (indirect) verloren gaan, dan moet een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor de ingrepen worden aangevraagd.

4.2 ONDERZOEKSMETHODIEK

4.2.1 Vleermuizen

Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd met behulp van een batdetector (Petterson D240X) en een batlogger M als ondersteunend middel naast het batdetector onderzoek. Batdetectors vertalen de voor mensen onhoorbare sonargeluiden van vleermuizen in hoorbare geluiden. Vleermuizen zijn op naam gebracht door interpretatie van het ritme en de klank van hun sonargeluid, gecombineerd met zichtwaarnemingen van vliegstijl en grootte. Er zijn totaal 7 onderzoeksrondes uitgevoerd conform het protocol voor vleermuisonderzoek zoals opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus (NGB, 2017). Bijzondere waarnemingen zijn opgenomen en in batsound geanalyseerd. Eén ronde is eerder afgebroken omdat het weer niet voldeed aan de in het vleermuisprotocol (2017) gestelde kaders.

Kraamseizoen 2019

Er zijn 4 rondes uitgevoerd in het zomerseizoen van 2019 om de aanwezigheid van vliegroutes, belangrijke foerageergebieden, zomerverblijfplaatsen en kraamkolonies te onderzoeken. De avondonderzoeken zijn door 3 personen uitgevoerd. Omdat vleermuizen langere tijd blijven zwermen voor hun verblijfplaats bij het invliegen, is gezien de overzichtelijkheid van het plangebied, het ochtendonderzoek door 1 persoon uitgevoerd. Tijdens de avondonderzoeken is gelet op uitvliegende vleermuizen. Omdat in de quick scan (Eversteijn 2019) grootoorvleermuis niet kon worden uitgesloten, zijn de avondonderzoeken tijdens het kraamseizoen, conform het vleermuisprotocol Netwerk groene bureaus, met een half uur verlengd.

Paarseizoen 2019

Er zijn 3 onderzoeksrondes in het paarseizoen uitgevoerd in het najaar van 2019 om de aanwezigheid van vliegroutes, belangrijke foerageergebieden, paarplaatsen en winterverblijfplaatsen te onderzoeken. Alle onderzoeksrondes betreffen avondonderzoeken en zijn door 2 personen uitgevoerd. Omdat de bebouwing van het stadhuis mogelijk geschikt is als massawinterverblijfplaats (Eversteijn 2019), zijn 2 van

de 3 avondrondes na 00.00 uur uitgevoerd om te controleren op middernacht zwermgedrag.

4.2.2 Gierzwaluw

De aanwezigheid van de gierzwaluw is onderzocht door in de avonduren het pand te observeren op overvliegende, in- en uitvliegende gierzwaluwen. Vooral direct voorafgaand aan zonsondergang is er over het algemeen een grote activiteit bij de nestplaatsen, waarbij groepen gierzwaluwen langs de nestplaatsen scheren en het vrouwtje naar binnen vliegt. Het onderzoek is uitgevoerd conform de Soortenstandaard Gierzwaluw (RVO, 2014), door in de periode 1 juni tot en met 15 juli minimaal drie rondes uit te voeren naar de aanwezigheid van gierzwaluw in het plangebied.

4.2.3 Huismus

Het onderzoek naar de aanwezigheid van huismus is tijdens het broedseizoen uitgevoerd. Onderzoek vond plaats door:

- Territoriumgedrag te onderzoeken (roepende mannetjes)
- Te luisteren naar roepende jongen op geschikte plaatsen
- Te kijken naar met voer slepende ouderdieren

Het onderzoek is uitgevoerd conform het onderzoeksprotocol van het Netwerk Groene Bureaus door in de periode 1 april tot 20 juni minimaal twee rondes uit te voeren naar de aanwezigheid van huismus in het plangebied.

4.3 ONDERZOEKSRONDES

Datum	Start/einde	Soort/periode	Zon op/ onder	Windkracht	Temperatuur	Bijzonderheden
17 april 2019	11.15 - 12.30 uur	Huismus	n.v.t.	0 - 1 Bft	14 °C	Helder
4 juni 2019	15.00 -16.00	Huismus	n.v.t.	0 - 1 Bft	17 °C	Helder
4 juni 2019	19.50 - 21.50	Gierzwaluw	21.50	0 - 1 Bft	17 °C	Bewolkt
4 juni 2019	21:50 - 22:30	Vleermuizen (ronde afgebroken)	21:50	0 - 2 Bft	16 °C	Bewolkt, later onweersbui
14 juni 2019	20.00 - 00.30 uur	Vleermuizen + gierzwaluw/ avond	22.04 uur	1 - 2 Bft	17 °C	Half bewolkt
27 juni 2019	20.00 - 22.05 uur	Gierzwaluw	22.06	0 - 1 Bft	16 °C	Helder
9 juli 2019	02.29 - 06.00 uur	Vleermuizen/ochtend	05.29	0 - 1 Bft	16 °C	Half bewolkt
15 juli 2019	21.45 - 00.30 uur	Vleermuizen/avond	21.55 uur	0 - 1 Bft	14 °C	Bewolkt
15 augustus 2019	00.00 - 02.00 uur	Vleermuizen/avond	21.05 uur	Windstil	14 °C	Helder
26 augustus 2019	00.00 - 03.00 uur	Vleermuizen/avond	20.42 uur	Windstil	20 °C	Helder
18 september 2019	20.40 - 22.50 uur	Vleermuizen/ Avond	20.47 uur	Windstil	12 °C	Helder

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 VLEERMUIZEN

5.1.1 Kraamseizoen

1^e onderzoeksronde A

De eerste onderzoeksronde was een avondbezoek op 4 juni 2019 die werd uitgevoerd door 3 personen. De eerste waarneming betrof een gewone dwergvleermuis die ongeveer 20 minuten na zonsondergang het plangebied in kwam vliegen. Kort hierop werden nog 1-2 andere foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Rond half 10 moest het onderzoek vanwege een hevige en lange onweersbui worden afgebroken. Met een onweersbui kunnen geen representatieve waarnemingen worden gedaan.

1^e onderzoeksronde B

De 1^e onderzoeksronde betrof een avondonderzoek op 14 juni 2019. Deze ronde is uitgevoerd door 3 personen. Tijdens deze ronde zijn enkel de gewone dwergvleermuis waargenomen in en rond het plangebied. De 1^e waarneming was om 22.35. Een gewone dwergvleermuis vloog vanbuiten het plangebied binnen en bleef gedurende het onderzoek foeragerend tussen de kerk en het stadhuis rondvliegen. Aan de achterzijde van het stadhuis vlogen kort na deze waarneming 2 gewone dwergvleermuizen uit in de hoek van de achterzijde van het stadhuis en aangelegen café 'De Engel'. Omdat de hoek tussen het oude stadhuis en het café erg donker is, kon een exacte uitvlieglocatie niet worden vastgesteld. De vleermuizen vlogen vanuit de achterzijde langs de Grote kerk het plangebied uit.

Er zijn geen verdere waarnemingen in het plangebied gedaan.

2e onderzoeksronde

De 2e onderzoeksronde betrof een ochtendonderzoek op 9 juli 2019. Deze ronde is uitgevoerd door 1 persoon. Gedurende dit onderzoek is enkel gewone dwergvleermuis waargenomen. Tijdens dit onderzoek zijn enkel foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. 2 tot 3 gewone dwergvleermuizen vlogen gedurende het onderzoek regelmatig langs de zuidzijde van de grote kerk. Er zijn verder geen waarnemingen gedaan. Ook zijn er geen invliegende vleermuizen waargenomen tijdens deze onderzoeksronde

3^e onderzoeksronde

De 3^e onderzoeksronde betrof een avondonderzoek op 15 juli 2019. Deze ronde is uitgevoerd door 3 personen. Gedurende het onderzoek zijn gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger waargenomen. Aan de achterzijde van het stadhuis zijn 2 uitvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Deze vlogen vanuit de hoek

tussen het oude stadhuis en het café 'De engel'. Wederom kon door de donkere hoek een exacte uitvlieglocatie niet worden vastgesteld.

Aan de zuidzijde van het stadhuis foerageerden 2 gewone dwergvleermuizen. Deze vlogen afwisselend rond de Grote kerk en boven het plein bij het stadhuis rond.

Om 23.15 vloog een rosse vleermuis foeragerend door het plangebied heen. Deze kwamen uit oostelijke richting en vloog langs de Grote kerk weer verder richting het westen. Deze had verder geen binding met het plangebied. Even later vloog hier ook een laatvlieger het plangebied in. Deze bleef kort foerageren boven het plein om ook in westelijke richting weer door te vliegen.

Tijdens dit onderzoek heeft 1 persoon op de zolder van het oude stadhuis gestaan om te onderzoeken of vleermuizen gebruik van de zolder maken. Er zijn hier geen waarnemingen van vleermuizen gedaan.

5.1.2 Paarseizoen

1^e onderzoeksronde

De 1^e onderzoeksronde van het paarseizoen op 15 augustus 2019 betrof een nachtonderzoek, uitgevoerd door 2 personen. Tijdens dit onderzoek is enkel de gewone dwergvleermuis waargenomen. 1 gewone dwergvleermuis vloog gedurende het onderzoek baltzend rondom een gebouw ten zuiden van de Grote kerk. Deze heeft daar een paarverblijfplaats. In de kerk ten zuiden van het plangebied, de 'H. Johannes de Doper kerk' is massa zwermgedrag van gewone dwergvleermuis geconstateerd. Aan de zuidzijde van de kerk zit een scheur bij het raam wat toegang tot een open stootvoeg biedt. Hier vlogen meerdere gewone dwergvleermuizen zwermend rond. Ook aan de andere zijde van de kerk vlogen verschillende gewone dwergvleermuizen die regelmatig open stootvoegen aantikken; een indicatie van een verblijfplaats.

2^e onderzoeksronde

De 2^e onderzoeksronde van het paarseizoen op 26 augustus mei 2019 betrof een nachtonderzoek, uitgevoerd door 2 personen. Tijdens dit onderzoek zijn gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger waargenomen. Een gewone dwergvleermuis vloog roepend langs de bebouwing tegenover het oude stadhuis. Deze heeft daar een paarverblijfplaats. Aan de zuidzijde van de grote kerk vlogen gedurende het onderzoek 2 rosse vleermuizen over. Deze hadden geen binding verder met het plangebied. Aan de Voorzijde van de grote kerk, het deel wat via een loopbrug is geschakeld met het oude stadhuis, vlogen gedurende het gehele onderzoek 5 tot 6 laatvliegers zwermend bovenin aan de voorzijde van de kerk. Deze vlogen regelmatig in en uit een opening van de kerk. Buiten de kerk vlogen zij jagend en roepend achter elkaar aan. Met behulp van een warmtecamera kon het aantal individuen en de in- en uitvlieg locatie worden vastgesteld. Opnames van de roepende laatvliegers zijn opgenomen en later met batsound geanalyseerd. Uit de analyse blijkt, dat het inderdaad om laatvliegers gaat.

3^e onderzoeksrunde

De 3^e onderzoeksrunde van het paarseizoen op 18 september betrof een avondonderzoek. Tijdens deze ronde zijn er gewone dwergvleermuis en laatvlieger waargenomen. Gedurende het laatste onderzoek van het paarseizoen zijn er weinig waarnemingen in en rondom het plangebied gedaan. Gedurende het onderzoek vloog een laatvlieger foeragerend rond langs de zuidzijde van de grote kerk. Deze is gedurende het gehele onderzoek daar foeragerend waargenomen. In de bebouwing ten zuiden van de grote kerk is een baltsende gewone dwergvleermuis waargenomen. Deze bleef daar gedurende het onderzoek roepend rondom de bebouwing vliegen. Deze heeft daar een paarverblijfplaats. Er zijn verder geen waarnemingen van vleermuizen gedaan.

De waarnemingen van de onderzoeksrondes naar vleermuizen zijn weergegeven op de kaarten in bijlage 2.

5.2 GIERZWALUWEN

Er is voorafgaand aan het vleermuisonderzoek 1 onderzoeksrunde naar gierzwaluw uitgevoerd in het plangebied. De overige rondes betroffen 2 losse onderzoeksrondes. De onderzoeken zijn uitgevoerd op 4 juni, 14 juni en 27 juni 2019. In het gebied rondom de grote kerk vlogen meerdere tientallen dieren rond. Tijdens twee rondes zijn invliegende gierzwaluwen in de kerk waargenomen. Deze vlogen aan de noordzijde van de kerk in, even na zonsondergang. De invliegopeningen bevonden zich naast de kleine dakkapellen op het kerkdak. In het verlengde van de Markt, de Volderstraat zijn halverwege de straat aan de oostzijde enkele woningen die geschikt zijn gemaakt voor gierzwaluwen. Hier zijn onder de dakranden van twee woningen vierkante invliegopeningen gemaakt waar meerdere gierzwaluwen gebruik van maken. Hier zijn ook invliegende gierzwaluwen waargenomen. Er zijn geen gierende of invliegende dieren waargenomen in het oude stadhuis. In het centrum is gezien de waarnemingen een vrij forse populatie gierzwaluwen aanwezig.

5.3 HUISMUS

Er zijn conform aan het onderzoeksprotocol van het Netwerk Groene Bureaus twee onderzoeksrondes naar de aanwezigheid van huismus uitgevoerd in en rond het plangebied. De onderzoeken zijn uitgevoerd op 17 april en 4 juni 2019. Binnen het plangebied is geen nestactiviteit van huismus waargenomen.

5.4 OVERIGE WAARNEMINGEN

Onder de dakrand van de grote kerk broedt een steenuilenpaar. Er zijn tijdens de onderzoeken meerdere waarnemingen van in-, uitvliegende en roestende dieren gedaan.

6 CONCLUSIE EN CONSEQUENTIES

Aan de Markt 24 te Wijk bij Duurstede is men voornemens om het oude stadhuis te renoveren en aan de achterzijde een deel aan te bouwen. Ook wil men de toren van de grote kerk aan lichten. Voorafgaand aan deze ontwikkelingen is het onder andere noodzakelijk om in beeld te krijgen welke functies de bebouwing heeft voor beschermde soorten vleermuizen, gierzwaluw en huismus. Hierbij dient te worden gekeken naar vlieg- en migratieroutes, verblijfplaatsen en belangrijk foerageergebied. Laneco is gevraagd om dit onderzoek uit te voeren.

6.1 CONCLUSIE

6.1.1 Vleermuizen

Bij het gerichte onderzoek naar vleermuizen zijn 3 soorten vleermuizen waargenomen in en rondom het plangebied: gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis. Binnen het plangebied is in het oude stadhuis een zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aangetroffen. Met de aanbouw aan de achterzijde van het oude stadhuis zal een verblijfplaats van gewone dwergvleermuis worden aangetast. Het oude stadhuis vormt geen onderdeel van een essentieel foerageergebied of vliegroute.

Op de zolder zijn geen aanwijzingen gevonden van een actieve verblijfplaats. De aanwezige keutels zijn waarschijnlijk oud.

De grote kerk wordt gebruikt door vleermuissoorten als gewone dwergvleermuis en laatvlieger om rondom te foerageren. Aangezien er voldoende alternatieven in de omgeving aanwezig zijn, is hier geen sprake van een essentieel foerageergebied. In de kerktoeren is een verblijfplaats van 5 tot 6 laatvliegers aangetroffen; gezien het tijdstip in het jaar betreft dit mogelijk een paar- en/of winterverblijfplaats. Het aanlichten van de kerk heeft negatieve gevolgen voor de verblijfplaats van de aangetroffen laatvliegers. Met het aanlichten van de grote kerk verdwijnt mogelijk een verblijfplaats voor laatvlieger.

6.1.2 Gierzwaluw

In het Oude stadhuis zijn geen verblijfplaatsen van gierzwaluwen aangetroffen. Aan de noordzijde van de kerk zijn 2 invliegende dieren waargenomen. Aangezien gierzwaluwen rond zonsondergang invliegen, zal het aanlichten van de kerk geen effect op deze soort hebben. De uitbouw aan de achterzijde van het stadhuis zal in de nieuwe situatie geen invloed hebben op het functioneren van de nestplek. De afstand is hiervoor voldoende groot.

6.1.3 Huismus

In het oude stadhuis en rondom de Grote kerk zijn geen actieve nesten van huismus aangetroffen. Verder verwijderd van het oude stadhuis en de Grote kerk zijn wel meerdere huismussen aangetroffen. Het ontbreken van voor de huismus essentieel groen rondom het plangebied is een aanwijsbare oorzaak voor het ontbreken van huismus binnen het plangebied.

6.1.4 Steenuil

Aan de noordzijde van de kerk broedt ook een steenuil onder de dakrand. Indien dit deel van de kerk wordt aangelicht zal dit negatieve invloed hebben op de nestplaats van de steenuil.

De uitbouw aan de achterzijde van het stadhuis zal in de nieuwe situatie geen invloed hebben op het functioneren van de nestplek. De afstand is hiervoor voldoende groot. Wel moet uitstraling van verlichting in de bouwperiode worden voorkomen, en er moet buiten het broedseizoen worden gewerkt.

6.2 CONSEQUENTIES

6.2.1 Vleermuizen

Met de aanbouw aan de achterzijde van het oude stadhuis verdwijnt een zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuis. Voorafgaand aan de aanbouw is een ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig.

De renovatiewerkzaamheden binnen het pand kunnen wel zonder gevolgen van de Wet natuurbescherming plaats vinden. Op de zolder zijn geen aanwijzingen gevonden van een actieve verblijfplaats. De aanwezige keutels zijn waarschijnlijk oud.

Met het aanlichten van de kerk wordt een verblijfplaats voor laatvliegers aangetast indien dit in de actieve periode van vleermuizen gebeurt. Indien men de kerk wil aanlichten is een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

6.2.2 Gierzwaluw

Er zijn geen gierzwaluwen in het oude stadhuis aangetroffen. Aangezien de dieren rond zonsondergang invliegen zal het aanlichten van de kerk geen invloed hebben op de aangetroffen nestplaatsen van gierzwaluwen. Voor de renovatie en aanbouw van het oude stadhuis en het aanlichten van de kerk gaan geen versturende effecten uit op deze soort. Een ontheffing van de Wet natuurbescherming is voor deze soort niet nodig.

6.2.3 Huismus

Er zijn geen huismussen in het oude stadhuis of in de Grote kerk aangetroffen. Voor de renovatie en aanbouw van het oude stadhuis en het aanlichten van de kerk gaan geen versturende effecten uit voor deze soort. Een ontheffing van de Wet natuurbescherming is voor deze soort niet nodig.

6.2.4 Steenuil

Voor de steenuil geldt dat in ieder geval buiten het broedseizoen (half februari tot half juli) aan de uitbouw van het stadhuis moet worden gewerkt. Verder moet uitstraling van verlichting worden voorkomen.

Effecten als gevolg van de nieuwe situatie zijn voor de uitbouw van het stadhuis niet te verwachten.

Voor het aanlichten van de grote kerk geldt dat effecten op de steenuil op kunnen treden als de noordzijde aangelicht zal worden. Ook uitstralende verlichting van het aanlichten van de toren kan effect hebben op de nestplaats. Dit kan met aangepaste armaturen worden voorkomen.

Indien effecten niet kunnen worden voorkomen, dient een ontheffing aangevraagd te worden voor de ingreep en de nieuwe situatie.

BIJLAGE 1 LITERATUURLIJST

Helmer, W., Limpens, H.J.G.A. en Bongers., W., 1^e versie 1988. Handleiding voor het inventariseren en determineren van Nederlandse vleermuissoorten met behulp van bat-detectors. Stichting vleermuis-onderzoek (dr. L. Bels stichting).

Limpens, H., K. Mosterd en W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Netwerk Groene Bureaus, GAN, 2017. Vleermuisprotocol.

Kennisdocument BIJ12 Huismus

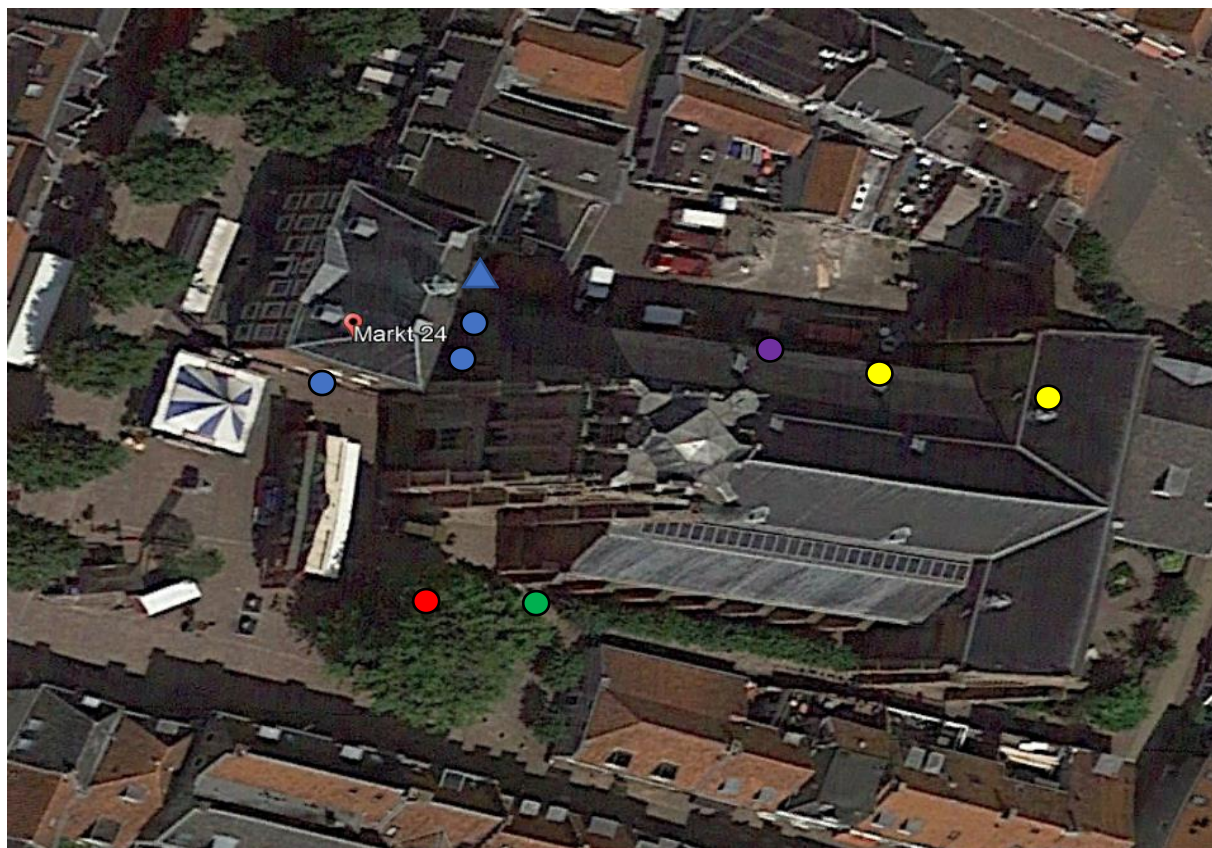
Kennisdocument BIJ12 Gierzwaluw

Websites:

www.vleermuis.net

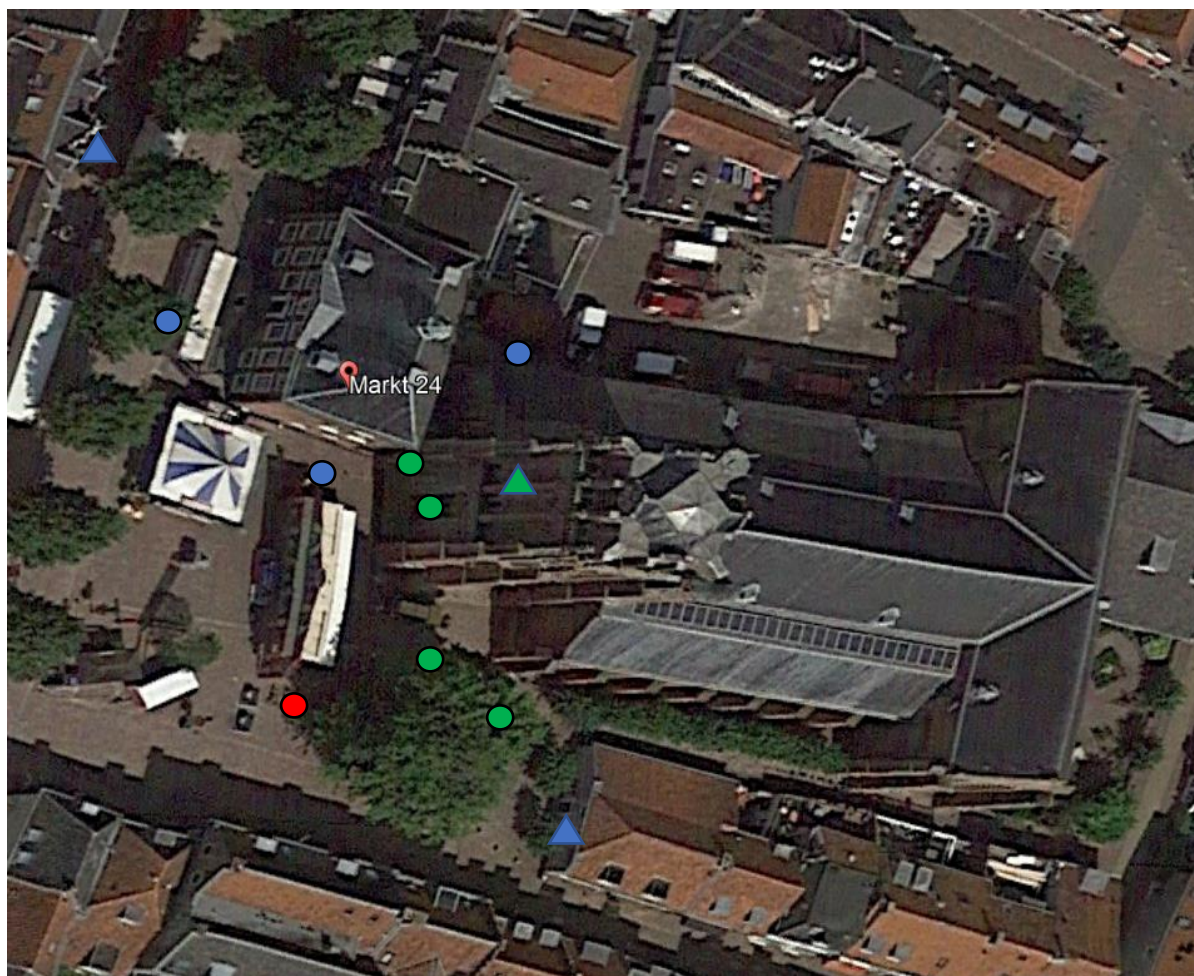
www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren

BIJLAGE 2 WAARNEMINGEN OP KAART

Waarnemingen Zomer 2019 Markt 24, Wijk bij Duurstede

●	Gewone dwergvleermuis	- Foeragerend
●	Rosse vleermuis	- Foeragerend
●	Laatvlieger	- Foeragerend
●	Gierzwaluw	- Nestplaats
●	Steenuil	- Nestplaats
▲	Gewone dwergvleermuis	- Zomerverblijfplaats

Waarnemingen najaar 201 Markt 24, Wijk bij Duurstede

●	Gewone dwergvleermuis	- Foeragerend
●	Rosse Vleermuis	- Foeragerend
●	Laatvlieger	- Foeragerend
▲	Gewone dwergvleermuis	- Paarverblijfplaats
▲	Laatvlieger	- verblijfplaats 5 a 6 ind.